

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ



245805

การวิเคราะห์สถานการณ์ของการให้บริการสุขภาพโดยแกนนำสุขภาพชุมชน
สำหรับผู้ที่เป็นโรคเบาหวาน อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง

ปนัดดา พูใจ

พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลชุมชน

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
พฤษภาคม 2554

b 00250562

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ



การวิเคราะห์สถานการณ์ของการให้บริการสุขภาพโดยแกนนำสุขภาพชุมชน
สำหรับผู้ที่เป็นโรคเบาหวาน อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง

ปนัดดา พูใจ



การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลชุมชน

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
พฤษภาคม 2554

การวิเคราะห์สถานการณ์ของการให้บริการสุขภาพโดยแกนนำสุขภาพชุมชน
สำหรับผู้ที่เป็โรคเบาหวาน อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง

ปนัดดา ฟูใจ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลชุมชน

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

.....ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ บุญเชียง

.....กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวรงค์ จันทรวิจิตร

.....กรรมการ
รองศาสตราจารย์กรรณิการ์ พงษ์สนธิ

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ บุญเชียง

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพชรสุนีย์ ทังเจริญกุล

11 พฤษภาคม 2554

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วราภรณ์ บุญเชียง และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพชรสุนีย์ ทั้งเจริญกุล อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำให้ข้อคิดเห็นและแก้ไขข้อบกพร่องของการค้นคว้าแบบอิสระในทุกขั้นตอน ตลอดจนให้กำลังใจและเอาใจใส่แก่ผู้ศึกษาตลอดมา ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรพรรณ ทรัพย์ไพบุลย์กิจ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวรรณ องค์กรุฑรรักษา คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคุณอุดม สุวรรณพิมพ์ นักวิชาการสาธารณสุข องค์กรบริหารส่วนตำบลแม่ถอด อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ขอขอบคุณสาธารณสุขอำเภอเถินเป็นอย่างสูง ที่อนุญาตให้ทดสอบใช้เครื่องมือ

ขอกราบขอบพระคุณหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชนทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล รวมทั้งผู้เข้าร่วมศึกษาทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

ท้ายที่สุดนี้ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาที่ได้ศึกษาในหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลชุมชน ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคน และครอบครัวที่เป็นกำลังใจให้ผู้ศึกษาสามารถดำเนินการค้นคว้าแบบอิสระได้สำเร็จ คุณงามความดีและสิ่งที่เป็นประโยชน์ซึ่งเกิดจากการค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้ขอมอบให้แก่บุพการีและทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในความสำเร็จครั้งนี้

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การวิเคราะห์สถานการณ์ของการให้บริการสุขภาพ โดยแกนนำ
สุขภาพชุมชนสำหรับผู้ที่เป็นโรคเบาหวาน อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง

ผู้เขียน นางสาวปนัดดา พูใจ

ปริญญา พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลชุมชน)

คณะกรรมการที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วราภรณ์ บุญเชียง อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพชรสุนีย์ ทังเจริญกุล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

245805

การตลาดเพื่อสังคมเป็นการใช้เทคนิคทางการตลาดมาวางแผนเพื่อส่งเสริมให้ผู้ที่เป็นโรคเบาหวานเกิดการยอมรับการให้บริการและมีการปรับพฤติกรรมทำให้มีสุขภาพหรือชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การศึกษารั้งนี้เป็นการวิเคราะห์สถานการณ์ของการให้บริการสุขภาพภายใต้การดำเนินงานโครงการร่มละบาท โดยแกนนำสุขภาพชุมชนสำหรับผู้ที่เป็นโรคเบาหวาน อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายลักษณะการให้บริการสุขภาพของแกนนำสุขภาพชุมชนสำหรับผู้ที่เป็นโรคเบาหวานตามแนวคิดการตลาดเพื่อสังคมของคอตเลอร์ (Kotler) ซึ่งดัดแปลงโดยพรทิพย์ สัมปิตตะวนิช (2547) ซึ่งประกอบด้วย 8 ขั้นตอนคือ การกำหนดปัญหาที่ต้องการจะแก้ไข การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางสังคม การวางวัตถุประสงค์ทางการตลาดเพื่อสังคม การแบ่งส่วนการตลาดและคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค การเสนอข้อได้เปรียบในแต่ละส่วนตลาด การกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดและการนำไปปฏิบัติและการประเมินผล การศึกษาเชิงพรรณนารั้งนี้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 26 ราย ได้แก่เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์สุขภาพชุมชนจำนวน 7 ราย แกนนำสุขภาพชุมชนจำนวน 7 ราย และผู้ที่เป็นโรคเบาหวานจำนวน 12 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการจัดหมวดหมู่และสรุปประเด็นสำคัญ

ผลการศึกษาพบว่าในการดำเนินงานได้กำหนดกลยุทธ์และชุดบริการหลังจากที่รู้ปัญหาและความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสังคม และมีการวิเคราะห์ถึงปัจจัยแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการวางแผน มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและสามารถวัดได้ มีการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย การดำเนินงานใช้กลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด 4 P's คือ กลยุทธ์ด้านสินค้า ราคา ช่องทางการจำหน่ายสินค้า และการส่งเสริมการขาย สำหรับชุดบริการได้แก่ การประเมินค่าดัชนีมวลกาย การวัดความดันโลหิต การวัดค่าน้ำตาลในเลือด การให้ความรู้เพื่อสุขภาพสำหรับผู้ที่เป็โรคเบาหวาน และการให้ความรู้/แนะนำการดูแลสุขภาพวิถีไท ผลการดำเนินงานหลังสิ้นสุดโครงการร่วมละบาทพบว่าร้อยละ 71.43 ของผู้ที่เป็นโรคเบาหวานมีดัชนีมวลกายปกติ (เพิ่มจากเดิมที่มีร้อยละ 65.48) ร้อยละ 94.64 สามารถควบคุมความดันโลหิตได้ (เพิ่มจากเดิมที่มีร้อยละ 85.12) ร้อยละ 57.74 ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ระดับดี และร้อยละ 14.88 ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ระดับปานกลาง มีความรู้เรื่องโรคเบาหวานเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 92.00 จากเดิมร้อยละ 37.33 และมีการดำเนินชีวิตแบบวิถีไทร้อยละ 82.14

การศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าลักษณะของบริการที่ประกอบด้วย 5 กิจกรรม ช่วยให้ผู้ที่เป็นโรคเบาหวานปรับพฤติกรรม และมีสุขภาพดีขึ้น ดังนั้นจึงควรสนับสนุนให้แกนนำสุขภาพชุมชนดำเนินการให้บริการในลักษณะเช่นเดียวกันนี้อย่างต่อเนื่องต่อไป เพื่อให้ผู้ที่เป็นโรคเบาหวานมีสุขภาพดียิ่งขึ้น

Independent Study Title Situational Analysis of Health Services of Community Health
 Leaders for Persons with Diabetes Mellitus, Thoen District,
 Lampang Province

Author Miss Panadda Fujai

Degree Master of Nursing Science (Community Nursing)

Independent Study Advisory Committee

Assistant Professor Dr. Waraporn Boonchieng Advisor

Assistant Professor Dr. Petsunee Tungchareankul Co-advisor

ABSTRACT

245805

Social marketing is the use of marketing techniques for planning in order to promote service acceptance and behavior adaptation of person with diabetes mellitus for better health or living under the Rom La Bath project. The purpose of this study was to explain the characteristics of community health leaders' services for persons with diabetes mellitus based on the social marketing concept of Kotler (1989) modified by Sumpattavanish (2004) which includes eight steps: problem identification, social marketing environment analysis, social marketing objective setting, social market segmentation and selection of target, consumer behavior analysis, marketing section advantage proposing, marketing strategy identification, and implementation and evaluation. This descriptive study used purposive sampling to recruit 26 samples including 7 primary care unit officers, 7 community health leaders, and 12 persons with diabetes mellitus. Instruments used were semi-structured interview form and question guidelines for group discussion. The data were analyzed by categorization, and summary.

The findings showed that strategies and service package were set after knowing the problems and changes which need to happen in the community. In this study, there were analysis of

the environment factors influencing planning, setting of clear and measurable objectives and analysis of the target group information. The implementation used the marketing mix 4 P's strategies including those related to product, price, place and promotion. The service package composed of assessment of body mass index, measurement of the blood pressure, measurement of the blood sugar, provision of the knowledge of health for persons with diabetes mellitus, and provision of the knowledge of traditional Thai lifestyle health care. The result of the Rom La Bath project showed that 71.43% of the persons with diabetes mellitus had normal range of body mass index (increased from 65.48 %), 94.64 % of them could control their blood pressure (increased from 85.12 %), 57.74% of them could control their blood sugar at good level, and 14.88 % of them could control their blood sugar at moderate level, 92.00 % of them had knowledge of diabetes mellitus (increased from 37.33 %) and 82.14 % were living with a traditional Thai lifestyle.

This study shows that the package of five service activities for persons with diabetes mellitus could help them to have good health outcomes. The community health leaders should be supported to provide such services continuously for better health of the persons with diabetes mellitus.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญ	๗
สารบัญตาราง	ณ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	6
คำถามการศึกษา	7
ขอบเขตของการศึกษา	7
นิยามศัพท์	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
โรคเบาหวาน	9
การตลาดเพื่อสังคม	13
การปฏิบัติของแกนนำสุขภาพชุมชนตามแนวคิดการตลาดเพื่อสังคมในการดูแล	
สุขภาพผู้ที่เป็นโรคเบาหวาน	24
กรอบแนวคิดในการศึกษา	26
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	27
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	28
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	29
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง	29
การรวบรวมข้อมูล	30
การวิเคราะห์ข้อมูล	30

ณ

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	31
การอภิปรายผล	52
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการศึกษา	60
ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้	62
ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	63
เอกสารอ้างอิง	64
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก เอกสารรับรองโครงการวิจัย	70
ภาคผนวก ข การพิทักษ์สิทธิ์ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	71
ภาคผนวก ค ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	78
ภาคผนวก ง ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง	82
ภาคผนวก จ วิธีไท	86
ภาคผนวก ฉ รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	92
ประวัติผู้เขียน	93

ญ

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	ตารางแสดงดัชนีมวลกาย	48
2	ตารางแสดงความดันโลหิต	49
3	ตารางแสดงค่าระดับน้ำตาลในเลือด	50